

TJUGOANDRA SÖNDAGEN "UNDER ÅRET"

ÅRGÅNG C

Första läsningen: **Syr 3:17-18, 20, 28-29** (*Ödmjuka dig, då skall du finna nåd hos Herren*)

Vill du förstå denna läsning? Försök byta ut ordet "ödmjukhet" mot "tacksamhet". Allt som Jesus Syrak skriver bygger nämligen på insikten att allt gott kommer från Gud (Syr kap. 1). Övermod och högmod finns inte hos den som erkänner att allt är nåd och gåva. Tvärtom: för en sådan själ är det ren **glädje** att buga för *Herrens makt* (v. 20) och att lyssna ändlöst till hans visdom (v. 29; jfr Luk 10:39).

Andra läsningen: **Hebr 12:18-19, 22-24a** (*Ni har kommit till Sions berg och den levande Gudens stad*)

Denna läsning skulle kunna stå på en tavla vid ingången till varje kristen kyrka. Härinne kan man ju möta Gud, men inte så som han visade sig för Israels barn i öknen, under skräckinjagande tecken (2 Mos 19:16 f), nej nu är vi i en glad festsal, osynligt omgivna av änglar och helgon, inför Jesus, inför Gud. Och vi är mycket välkomna.

Evangelium: **Luk 14:1, 7-14** (*Den som upphöjer sig skall bli förödmjukad, och den som ödmjukar sig skall bli upphöjd*)

Denna världens väluppfosttrade människor vet hur man uppträder artigt och får framgång i livet. Vett och etikett. Men det handlar dessa ord från Jesus INTE om.

Observera detaljen i v. 1: Jesus är en ovälkommen gäst. Som vanligt spionerar man på honom. Vilken plats ska man ge honom? Ja, var placerar man en sådan gäst? Det råder tydligen förvirring i lokalen. Vissa tränger sig fram till de förnämsta platserna, kanske förbi Jesu lärjungar. Jesus själv verkar inte ha satt sig än när han börjar tala. Eller så har han satt sig längst ner i lokalen, och någon undrar varför.

Nu ger Jesus dem en *liknelse* om ett *bröllop* (v. 7-8). Det betyder att han utgår från det som sker för att tala om **Guds rike** och rangordningen där. Vem är välkommen, vem ska lyftas fram i detta rike? Utan tvivel kände han till sin moder Marias lovsång (Magnificat), och hade av henne lärt att Gud *störtar mäktiga från deras troner och upphöjer de ringa. Hungriga mättar han med sina gåvor och rika skickar han tomhänta bort* (Luk 1:52-53). Varför då inte bjuda in *fattiga och krymplingar, lytta och blinda* (v. 13)? Sådan är Gud och så vill han göra i sitt rike! Käre värd, gör som han!

Att sätta sig själv längst ner handlar inte om gott uppförande utan om att **vara som Gud**, efterlikna hans generositet (Luk 6:35-36). Jesus avslöjar att ingen i detta sällskap bryr sig om de människor som *Gud* skulle vilja bjuda på fest. *Detta* är hans poäng.

MÅNDAGEN I 22 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **1 Kor 2:1-5** (*Det enda jag ville veta av, det var den korsfäste Kristus*)

Paulus kom ensam till den dekadenta (prostitution i Afrodite-templet) storstaden Korinth, den största handelsstaden i det romerska imperiet, med sina extrema sociala spänningar: två tredjedelar av befolkningen var slavar, en tredjedel var förmöget folk. Paulus var besviken efter sitt misslyckade besök hos de "visa" i Athen och hade omskakande förföljelser bakom sig (Apg kap. 16-17). Hans sår var knappt läkta, och antagligen var han sjuk. Att hans förkunnelse ändå gick väl berodde helt på Guds nåd (v. 4-5). Paulus *kunde* tala och skriva retoriskt, tvärt emot vad man sade om honom (det visar t.ex. 1 Kor kap. 13 och hans eleganta tal i Apostlagärningarna 17), men han avstod nu från det (v. 2): sanningen om Kristus behöver inga slipade formuleringar. Den är i sig *ande och kraft* (v. 4), också om du som för fram den darrar av rädsla och känner dig liten och svag (jfr 2 Kor 12:10).

Evangelium: **Luk 4:16-30** (*Ingen profet blir erkänd i sin hemstad*)

Jesus talar i Nasaret om Jes 61:1 f (i kombination med 42:7 och 58:6). Med *ett nådens år* (v. 19, "året som Herren har valt" i NT 81; ändrat i Bibel 2000!) verkar Jesus mena det "friår" i 3 Mos 25:8-22 i vilket skulder efterskänktes och slavar frigavs (jfr 5 Mos 15:1 ff). Tänker Jesus på *skuldfångenskap* (jfr Luk 6:35; Neh 5:1-10)? Det luktar politik. Folk skruvar på sig. Frågan om *Jesu far* tas fram (v. 22). Varför? De kanske skakar på huvudet och säger: "Messias ska vara av Davids ätt, som Josef var. Men om ditt ursprung, Jesus, går det rykten i byn! Och var är dina mirakel? Varför påstår du att Gud föredrar hedningar?" Det blir förbluffande snabbt lynchstämning. Sågs Jesus som farlig revolutionär? Eller som vän till romarna?

Han kom till det som var hans, och han egna tog inte emot honom. (Joh 1:11)

TISDAGEN I 22 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **1 Kor 2:10b-16** (*Den oandlige tar inte emot vad Guds ande säger. Den som är andlig kan bedöma allt*)

Kristna som tror sig klokare än andra kan missuppfatta denna läsning. Den bekräftar, tror de, att de har en särskild ”andlig” klokhet i motsats till dem som ännu bara är ”sjäsliga” (”oandliga”, v. 13-15). Andlig arrogans fanns det gott om i den konfliktyllda kyrkan i Korinth. Paulus gick till rätta med den med det här brevet. Bäst förstår man denna läsnings gåtfulla ord via slutsatsen: *Vi tänker Kristi tankar* (v. 16). **Kristus kom för att lyda och tjäna Faderns vilja**, inte för att glänsa som andlig megastar i världens ögon (Fil 2:5-9). *Kristi blodiga kors är hans andlighet*.

Evangelium: **Luk 4:31-37** (*Jag vet vem du är, Guds helige*)

Kafarnaum blir nu Jesu ”missionscentrum”. Här verkar han länge, kanske flera år.

Människor har svårt att inse vem han är, men demonerna vet det omedelbart. Den absoluta Gudsnärvaron tvingar dem fram i ljuset. Vi människor fattar bara till en viss grad de andliga makternas väsen. Filosofen Sören Kierkegaard definierar ”det demoniska” som *ångesten för det goda*. Vi människor fruktar det som är ont, men demonerna fruktar det goda. Här träder *Godheten själv i egen person* in på scenen! Demonens skrik måste ses som ett angrepp på Jesus. Det är som i gammal svart magi: någon försöker uppnå makt eller kontroll över sin fiende genom att avslöja att man känner fiendens namn och identitet. Lukas visar oss att Jesus inte som andra dåtida exorcister behöver ta till formler och tekniker för att nedkämpa den onda makten. Ett enda ord, en befallning från Jesus, täpper till munnen på fanskäpet. Lukas (den observante läkaren) antecknar att den fördrivna demonen inte lyckades tillfoga den besatte mannen minsta skada (v. 35). Självkligt grips de kringstående av *bävan* (v. 36). Kristi – och hans kyrkas – andliga makt är stor. Det går att uppleva än i dag.

Stor är Herrens makt, och av de ödmjuka blir den förhärligad. (Syr 3:20)
--

ONSDAGEN I 22 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Kor 3:1-9** (*Vi är Guds medhjälpare och ni är Guds åker, Guds bygge*)

En sak är att de ser sig själva som ”andliga människor” som suveränt kan ”tolka andliga ting” (se läsningen igår). En annan är *den praktiska vardagen*, och där lever de högst ofullkomliga korinthierna inte upp till sin fina självbild: de delar

upp sig i partier och sätter apostel mot apostel. Det är ingen konst att söka splittring. Man retar sig fort på nyanser och skillnader i bibelutläggning och stil. Är den här kommentaren mera ”liberal” eller ”traditionalistisk” än andra? Varför jämföra Guds tjänare? Vi arbetar olika – men **Gud** ger *växten* (v. 7).

Evangelium: **Luk 4:38-44** (*Budskapet måste förkunnas för de andra städerna också*)

Arkeologiska utgrävningar i det som i antiken var Kafarnaum har avtäckt rester av fundamentet till en bostad som med stor säkerhet var kristen samlingsplats i decennierna efter Kristi missionsverksamhet. Utgrävningen kallas ”Petrus hus” och kan mycket väl ha varit just det. Hit in träder Jesus och botar ”Simons” svärmor (Lukas verkar glömma att han inte har presenterat några lärjungar än, Petrus kallas till apostel först i nästa kapitel). Febern *tilltalas* av Jesus och uppfattas alltså som styrd av en demon, ungefär som stormen på sjön i Matt 8:26. Den kristne författaren *Lactantius* berättar i början av 300-talet i sin skrift *Epitome* (ett utdrag ur hans böcker, avsnitt 16) att romerska hedningar bland alla saker som de personifierade även hade en gud för feber. Sett med judiska/kristna ögon var en sådan gud en demon. Inte utan skäl: en del demoner som utdrevs ur besatta i fornkyrkan kallade sig själva vid romerska avgudars namn när de for ut.

Jesus botar ”alla” (v. 40, typiskt för Lukas). Demonerna försöker få makt över Jesus genom att avslöja honom, men han ger dem inget utrymme. Jesus ger sig slutligen i väg till ”Judeen” (v. 44), Lukas menar väl ”hela judarnas område”.

Jag är Herren, den som botar dig. (2 Mos 15:26)

TORSDAGEN I 22 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Kor 3:18-23** (*Ni tillhör Kristus, och Kristus tillhör Gud*)

Den verkliga dårskapen, vill Paulus säga, är att föredra denna världs vishet framför *korsets vishet* (1 Kor 1:18-25). Paulus citerar (fritt efter den grekiska översättningen Septuaginta) Job 5:13 och Ps 94:11. Vägen till Kristi vishet går genom att bli en dåre i världens ögon (v. 18). Kärleken till Gud kan få oss att göra sådana dårskaper som att älska fiender, slösa 300 denarer på en gåva till Jesus (Mark 14:3f) eller gråta över vår syndighet. V. 21: en stoisk filosof präglade uttrycket ”Allt tillhör den vise”. Paulus vänder det så här: *allt tillhör den kristne. Ni är dårar som vill tillhöra en andlig ledare och skryta med honom. Ledarna tillhör er! Allt är till för er skull. Kristus är viktig, inte hans tjänare.*

Evangelium: **Luk 5:1-11** (*De lämnade allt och följde honom*)

Fyra män från samma arbetslag (v. 10) utses att bli lärjungar. En av dem ställer sin båt till förfogande för Mästarens tal. Han kallas sedan för *människofiskare* – en humoristisk titel, myntad av Jesus i den aktuella situationen (och jfr Jer 16:16). Till minne av detta bär påven – Petrus efterföljare som arbetslagets förman – än idag en *fiskarring* på handen. Kyrkan ställer sina ”båtar” – byggnader, skolor, universitet, kloster, sjukhus, institutioner, föreningar – till Jesu förfogande. Och alltid gäller att kyrkan ska *ro ut på djupt vatten* (v. 4) och aldrig vara rädd (v. 10). Tanken går till *Noas* ark som räddade hela skapelsen (1 Mos 7:1 f).

Jesus är munter men Petrus djupt berörd (observera förändringen från ”Mästare” i v. 5 till ”Herre” i v. 8). Lukas, vars evangelium på ett särskilt sätt betonar **Jesu kärlek till syndarna**, visar hur Petrus fylldes av skam och vörndnad. *Jag är inte värd denna kärlek, jag är rädd att min syndighet smutsar ner den* (jfr v. 8). Men **just som han är vill Jesus kalla honom till sin tjänst**. En underbar bekräftelse. Den återkom och förstärktes när Jesus som den Uppståndne upprepade fångstundret vid samma sjö och försäkrade Petrus att hans kallelse som *herde får fåren* stod orubbligt fast – trots hans svek (Joh 21: 15f). En liknande bekräftelse får var och en av oss i **bikten**.

Jag prisar dig, fader, himlens och jordens herre, för att du har dolt detta för de lärda och kloka och uppenbarat det för dem som är som barn. (Matt 11:25)

FREDAGEN I 22 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Kor 4:1-5** (*Gud skall avslöja allt som människorna har i sinnet*)

Vi människor lever i partiell blindhet och kan inte ens bedöma oss själva säkert (v. 4). Vi måste invänta Guds dom. Här på jorden är de flesta domar bokstavligen för-domar, förhastade omdömen! De som förklarar Bibeln och trons mysterium förvaltar också *Guds hemligheter*, d.v.s. trons skatter (v. 1). Man kan tycka att de gör det dåligt eller bra, men det finns inga garantier för att Gud dömer på samma sätt. Är du en trogen, pålitlig, solidarisk medarbetare, make, maka, förälder? Vad har du *i sinnet* (v. 5)? **Låt Kristi sinnelag råda** (jfr Fil 2:5), så blir allt bra.

Evangelium: **Luk 5:33-39** (*När brudgummen tas ifrån dem kommer de att fasta*)

Jesu budskap är inte bara en ny rabbinsk lära bland andra utan en ny *sorts* lära. En avgrund skiljer: kristendom är *nytt, annorlunda vin* (v. 37), en ny *dräkt* (Jes 61:10).

Vi är på fest med tullindrivare och syndare (Luk 5:27-32). Fariseerna och deras teologer står skeptiska i dörröppningen. Dofter av vin, oliver, nybakt bröd, frukter och kryddor slår emot dem. Deras ögon och Jesu ögon ser samma verklighet – men vilken skillnad i tolkning! *De* ser en självutnämnd profet göra sig kultiskt oren genom frosseri i gemenskap med exkommunicerade syndare. *Jesus* ser Guds innerligaste löften från Gamla testamentet uppfyllda: *Välkomna på bankett! Varför träder ni inte in och smakar på maten? Jag är Brudgummen som Gud talade om när han lovade att förena sig med sitt folk!* (jfr Hos 2:14f; Hes 16:59f; Jes 54:5-8; 62:5; Jer 2:2). *Hälsa på dessa fina människor – början på det himmelska Jerusalem!* Men Jesus gör sig inga illusioner: *Det här budskapet går inte ihop med ert tänkesätt. Ni behöver en ny hjärna. Här börjar något helt nytt, en ny kärlek, omsorg, glädje, ett helt nytt liv.* Fariseerna går bort, förstår vi. Scenen är talande: de går hungriga därifrån, men syndarna mättas.

Förslag till fredagsoffer: tänk på långfredagen då denne brudgum togs ifrån oss (jfr v. 35). Vilken förlust för världen! Bär med dig sorgen över detta under dagen i dag ...

LÖRDAGEN I 22 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **1 Kor 4:6b-15** (*Vi hungrar och törstar och saknar kläder*)

"Håll er till Skriften!" (v. 6, dvs. vad vi kallar Gamla testamentet) var kanske den slogan som korinthierna använde när de ville räknas som visa och få rätt i sina teologiska bråk. Paulus har precis citerat Skriften (läsningen i förrgår) som säger att Gud avslöjar människors "vishet" som tomt prat! Så vad vill de? Paulus slår om till bitter ironi (liksom när han spelar däre i 2 Kor kap. 11:18 – 12:11): *Så trevligt att ni är rika på andliga gåvor! Ni är redan uppståndna, som kungar i himlen – "den vise är kung" säger man ju. Vi idiotiska apostlar är till åtlöje för hela världen. Men vi duger nog som föda för lejonerna på cirkus. Vi gratulerar er som slipper det.*

Evangelium: **Luk 6:1-5** (*Varför gör ni sådant som inte är tillåtet på sabbaten?*)

En av de svåraste frågorna är varför Guds Son inte går fram lite mer försiktigt och pedagogiskt när han förklarar för fariseerna vem han är. Men vem vet – han kanske hade försökt men misslyckats, och evangelisterna valde då att beskriva

debatterna kortfattat så att motsättningarna, poängerna, skulle framträda tydligare.

Att Jesus tar avstånd från det fariseiska partiets petnoga sabbatsregler är en sak. Att han tar fram kung David, bilden av den kommande Messias, som argument är allvarligare, det är en kritik av hela deras sätt att förstå Skrifterna. Det kunde de kanske stå ut med. Att nämna *Människosonen*, den himmelske gestalt som enligt profeten Daniel ska komma och få *makt, ära och herravälde* av Gud (Dan 7:14) placerar Jesus i närheten av det esseiska partiet, som föreställde sig den kommande Messias så. Men allt detta rymdes till nöds inom de vanliga tolkningstvisternas sfär. Det skandalösa kommer här: ingen kunde få för sig att påstå att Messias eller Människosonen skulle vara *herre över sabbaten* (v. 5). Sabbatsvilan är ju ett Guds bud, tecknet på folkets trohet mot Gud, en identitetsmarkör som anger gränsen mellan Guds folk och hedningarna! Ingen utom Gud själv skulle kunna ändra detta bud (2 Mos 20:8-11; 34:21; 5 Mos 5:12-15). Men det var vad Jesus sade. Man förstod alltså att han såg sig själv som denne Människoson och antydde sin egen gudomlighet. Outhärdligt är bara förnamnet. Bortom absolut allt som fick sägas.

Herren kallade mig redan i moderlivet. Han gjorde min tunga till ett skarpt svärd och gömde mig under sin skyddande hand. (Jes 49:1-2)
--